

Dugnad til glede eller besvær?

Maidagene er høysesong for dugnad, og det mangler ikke på «invitasjoner» fra lag, organisasjoner, velforeninger, grendehus, skoler og barnehager. For den som liker dugnad er dette høytid, for andre er det en plikt man ikke kommer seg unna. Selv er jeg i gruppen som stadig vekk synes dugnaden alltid kommer på et ugunstig tidspunkt selv om jeg ærlig talt har jeg det ikke travlere enn andre. Jeg har ikke noe imot å stille opp, og jeg synes faktisk det er ganske trivelig når jeg først kommer meg avgårde. Jeg får prøve meg på ting jeg ikke gjør ellers og treffer mennesker jeg ellers ikke ville møtt. Når vi gjør noe sammen har vi også mye å prate om.

Norge er et dugnadsland, og i 2004 ble «dugnad» kåret til Norges nasjonalord i programmet «Typisk norsk» på NRK. Det er jo også typisk norsk å være god, og på dugnad ligger vi i verdenstoppen. Likevel kan det synes som om dugnadsånden er i ferd med å tape seg, noe forskerne også har registrert. Jeg kan ta meg selv i å irritere meg over dem som aldri stiller opp på dugnad, selv om dugnad per definisjon er frivillig ubetalt innsats som på en eller annen måte skal gå til et godt formål eller gagne et lokalt tiltak til allmenn glede og benyttelse. Slik sett kan vi jo ikke kreve at noen stiller opp på dugnad. Mange av oss har det med oss hjemmefra at man skal gjøre sin del av innsatsen, og ikke bare «skumme fløten». Kjente diskusjoner er jo også om man skal kunne kjøpe seg fri fra dugnaden. Mange synes jo dette er en lettvin og mer rettferdig løsning fremfor å gjøre jobben for de som «ikke gidder». Selv mener jeg dette kun kvalifiserer som nest beste alternativ, siden man da undergraver felleskapsverdiene dugnaden er tuftet på ved å gjøre en innsats for andre enn seg selv uten å kreve betalt for det. Frivillig sektor representerer også en viktig samfunnsmessig verdi, og frivillige omtales i dag som den tredje sektor grunnet de verdiene disse genererer i det norske samfunn. En verdiskaping som i kroner og øre er anslått til 100 milliarder kroner i året.

Jeg beundrer de som alltid stiller opp, de som er både klassekontakt, oppmann på fotballaget, sitter i styret i skolekorpset, er besøksvenn i Røde kors, og organiserer dugnaden i velforeninga. Disse folka som kronisk ser ut til å pådra seg nye oppgaver og som ser ut til å trives med det. Som en av disse nylig oppsummerte etter en hektisk innspurt for å få dugnadslisten til idrettslaget på plass til 17. mai: «*Jeg skjønner meg ikke på folk som kjeder seg*». Det er altså noe givende i frivillig innsats, og det kan synes som om frivillig innsats faktisk generer energi heller enn å ta energi. Forskning viser også at de som aktivt deltar i frivillig arbeid har bedre helse enn de som ikke deltar. Man kan selvfølgelig diskutere hva som kommer først av høna og egget her, men det viktigste i denne sammenheng er at man gjennom frivillig arbeid får tilgang til de såkalte «beskyttelsesfaktorene mot sykdom»: sosialt felleskap, fysisk aktivitet og ikke minst det å engasjere oss i noe utenfor oss selv. Det blir mindre tid til å bekymre seg, og man kan glede seg over det man får til, enten det er veggen som er ferdig malt eller fornøyde unger på kunstgress. Det fine med dugnad er også at det er masse ulike oppgaver som skal løses slik at alle kan delta. Så neste gang du har mulighet til å delta på dugnad, vær litt egoist og tenk på det som en vinn-vinn situasjon hvor du kan gjøre en innsats for andre og samtidig gjøre et innskudd på din egen «helsekonto». God dugnad!

